

Σημειώσεις για έναν κόσμο που φλέγεται (Ηλεκτρονικό Άρθρο)

Ιστορικό Σημείωμα

Αυτό το ηλεκτρονικό άρθρο δημοσιεύτηκε από το [αφρα](#) στις 26/01/26.

Περιεχόμενο

Σημειώσεις για έναν κόσμο που φλέγεται

Χρίστος Αριστοδήμου, ιστορικός

1. Καμιά αυτοκρατορία δεν επιβιώνει για πάντα. Σε όλη τη διάρκεια της ιστορίας της ανθρωπότητας, αυτοκρατορίες που έμοιαζαν πανίσχυρες, αήττητες, αιώνιες, η μια μετά την άλλη κατέληγαν σε κάποια φάση να καταρρεύσουν – συνήθως λόγω ενός συνδυασμού παραγόντων, όπως οικονομική και πολιτική κακοδιαχείριση, κατάχρηση εξουσίας από τις ελίτ, πόλεμοι με εξωτερικούς και εσωτερικούς εχθρούς. Από την ρωμαϊκή μέχρι τη βρετανική, κάθε αυτοκρατορία φτάνει, κάποτε, στα όριά της.
2. Οι ΗΠΑ αποτελούν μια αυτοκρατορία σε παρακμή. Παρόλη τη στρατιωτική της κυριαρχία, η παντοδυναμία της, με όρους οικονομικής ανάπτυξης, τεχνολογικής προόδου, γεωπολιτικής δύναμης, πολιτικής επιρροής αμφισβητείται, απειλείται, αποδυναμώνεται. Τρεις περίπου δεκαετίες του λεγόμενου «τέλους της ιστορίας» έφτασαν εδώ και κάποια χρόνια στο τέλος τους. Αναδύεται ένας νέος, πολύ-πολικός κόσμος με την Κίνα ως μια νέα παγκόσμια υπερδύναμη, τη Ρωσία να ακολουθεί, καθώς και πολλές περιφερειακές δυνάμεις που συντάσσονται πλέον με διάφορα μπλοκ πέραν, και ενάντια, στις ΗΠΑ.
3. Όταν μια αυτοκρατορία καταρρέει, προσπαθεί απεγνωσμένα με σπασμωδικές κινήσεις να αποτρέψει το αναπόφευκτο. Βγάζει τους τελευταίους της βρυχηθμούς, δείχνει τα γερασμένα νύχια της, προσπαθεί να τρομάξει τους πάντες γύρω της και, κυρίως, να αποτρέψει τους ανταγωνιστές της από το να πάρουν τη θέση της.
4. Υπό αυτό το πρίσμα πρέπει να αναγνώσουμε τις γεωπολιτικές εξελίξεις, από τον πόλεμο στην Ουκρανία μέχρι τη γενοκτονία στη Γάζα, από την απαγωγή του Μαδούρο μέχρι την ‘απόκτηση’ της Γροιλανδίας, από την επιβολή δασμών μέχρι τη ‘σύγκρουση’ ΗΠΑ-ΕΕ. Οι ΗΠΑ προσπαθούν να αποκαταστήσουν την κυριαρχία τους ως ο παντοδύναμος βασιλιάς του πλανήτη, χωρίς όμως να μπορούν πραγματικά να το πράξουν, καθώς η ίδια η υλική πραγματικότητα τους έχει ξεπεράσει.
5. Ας πάρουμε, για παράδειγμα, την επιβολή δασμών. Τι κρύβεται πίσω από τον «εμπορικό πόλεμο» του Τραμπ; Η αυτοκρατορία αδυνατεί να επιβληθεί οικονομικά και παραγωγικά, όπως έκανε σε προηγούμενες φάσεις της ηγεμονίας της. Ο πραγματικός ανταγωνιστής, που δεν είναι η Ρωσία αλλά η Κίνα, αναπτύσσεται με ταχύτερους και αποδοτικότερους ρυθμούς και μετατρέπει την τεχνολογική καινοτομία σε βιομηχανική κλίμακα με τρόπους που οι ΗΠΑ αδυνατούν πλέον να ανταγωνιστούν. Έτσι, η αυτοκρατορία που αδυνατεί να επιβάλει τους όρους της μέσω ανάπτυξης, παραγωγής, τεχνολογικής παραγωγής, καταφεύγει στον οικονομικό και, σε δεύτερο στάδιο, στρατιωτικό καταναγκασμό.
6. Πως αντιδρά, λοιπόν, η αυτοκρατορία; Προσπαθεί να αποκαταστήσει την κυριαρχία της με τα

δύο δυνατότερα όπλα που της έχουν απομείνει: Την οικονομία και τον στρατό της. Οι δασμοί αποτελούν, ουσιαστικά, εργαλείο αναδιάρθρωσης της παγκόσμιας οικονομίας υπέρ μιας ηγεμονίας που αδυνατεί πλέον να επιβληθεί με παραγωγικούς και τεχνολογικούς όρους. Με πιο απλά λόγια, ο Τραμπ λέει στον υπόλοιπο πλανήτη – όχι μόνο στους εχθρούς, αλλά και στους συμμάχους του: Αποδεχτείτε την κυριαρχία μου, αλλιώς θα υποστείτε κυρώσεις και δασμούς. Αν αρνηθείτε, θα σας επιβάλω υψηλότερους δασμούς, περισσότερες κυρώσεις. Αν πάλι αρνηθείτε, μπορώ πάντα να σας επιτεθώ στρατιωτικά. Η βίαιη απαγωγή του Μαδούρο αποτελεί ένα γλαφυρό παράδειγμα αυτής της λογικής: Όταν η οικονομική και παραγωγική ηγεμονία καταρρέει (καθώς η Βενεζουέλα μπορούσε να επιβιώνει οικονομικά κάνοντας εμπόριο με Κίνα και Ρωσία), η ωμή ισχύς επιστρέφει ως έργο εργαλείο επιβολής.

7. Ας πάρουμε άλλο ένα παράδειγμα: την κλιματική κρίση. Γιατί ξαφνικά ο κυρίαρχος λόγος στις ΗΠΑ έχει στραφεί ενάντια σε οτιδήποτε τη θυμίζει; Γιατί οι ΗΠΑ έχουν χάσει την κούρσα στην τεχνολογική καινοτομία και ανάπτυξη. Η Κίνα έχει μακράν την πρωτοκαθεδρία όσον αφορά τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, που δεν μπορούν παρά να είναι οι πρωταρχικές πηγές ενέργειας του μέλλοντος. Επιπλέον, η Κίνα κυριαρχεί στα στάδια επεξεργασίας και διύλισης πολλών κρίσιμων ορυκτών (σπάνιες γαίες, γραφίτης, λίθιο κ.ά.), απαραίτητων για την ανάπτυξη σύγχρονων τεχνολογικών και στρατιωτικών βιομηχανιών. Πώς αντιδρά η Αυτοκρατορία; Με “Drill Baby Drill”. Η άρνηση της κλιματικής κρίσης δεν αποτελεί απλώς ιδεολογικό φαινόμενο (σκληροί άντρες εναντίον ευαίσθητων οικολόγων), αλλά συνειδητή στρατηγική επιλογή ενός κράτους που αδυνατεί να ηγηθεί της ενεργειακής μετάβασης.
8. Προφανώς, το Διεθνές Δίκαιο δεν πέθανε στην Γροιλανδία αλλά στις αμέτρητες ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις του Ψυχρού Πολέμου και του «Πολέμου κατά της Τρομοκρατίας», ενώ η οριστική ταφόπλακα μπήκε κατά τη γενοκτονία της Γάζας. Παρ’ όλα αυτά, υπάρχει όντως μια σημαντική και ενδιαφέρουσα αλλαγή: Με τον Τραμπ έχει πέσει κάθε ρητορική μάσκα περί «δημοκρατίας», «ανθρωπίνων δικαιωμάτων» και λοιπά παραμύθια. Αυτή η εξέλιξη οδηγεί από τη μια σε περισσότερο κυνισμό, αποθέωση της βίας και της επιβολής του ισχυρού. Από την άλλη, ξεκαθαρίζει τα πράγματα για μεγάλη μερίδα του πληθυσμού που, χωρίς την ταξική ανάλυση, αδυνατούσε να κατανοήσει τι πραγματικά είναι που ωθεί τους πολέμους και τις ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις.
9. Τι μας περιμένει στο μέλλον; Είμαστε στα πρόθυρα ενός Γ’ Παγκοσμίου Πολέμου; Ως επί το πλείστον, οι αυτοκρατορίες που καταρρέουν το κάνουν με έναν πάταγο και όχι απλά με ένα λυγμό. Αν μελετήσουμε τον Α’ Παγκόσμιο, για παράδειγμα, θα δούμε ότι τα βασικά του αίτια έγκεινται στην ιμπεριαλιστική διαμάχη μεταξύ μιας ανερχόμενης και μιας παραπαίουσας υπερδύναμης – Γερμανία και Βρετανία αντίστοιχα. Αυτό δεν σημαίνει ότι ένας γενικευμένος Παγκόσμιος Πόλεμος είναι αναπόφευκτος στο σήμερα, αλλά πρέπει να προετοιμαστούμε για όλα τα σενάρια. Ας κάνουμε την αρχή με το να προσπαθήσουμε να κατανοήσουμε, συλλογικά και με υλιστικούς όρους, τι πραγματικά συμβαίνει γύρω μας, πέραν από απλοποιήσεις περί ‘τρελών βασιλιάδων’ και πολέμων μεταξύ ‘δημοκρατίας και αυταρχικότητας’.

[Χρειάζεται Αγγλική Μετάφραση](#), [Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση](#), [Ηλεκτρονικά Άρθρα](#), [Δεκαετία 2020-2029](#), [2026](#), [αφρα](#), [Κοινότητα Αγώνα \(Ομάδα\)](#), [Απροσδιόριστη Τοποθεσία](#)

From:

<https://movementsarchive.org/> - **Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο**
Cyprus Movements Archive
Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:

<https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:digital:afoa:fire>

Last update: **2026/01/26 15:24**

